

AÇLIĞIN DÜŞÜNDÜRDÜKLERİ

Dominique De Laubier, Les enjeux de la famine, «Economie et Humanisme», novembre - décembre, 1974, s. 81 - 90.

Çeviren : Dr. Hıdır ÖZDEMİR(*)

Kanada, Rusya ve tropikal alanlarda tahıl sahalarının, alınacak tedbirlerle iki katına çıkartılabilecekleri konusunda bir düşünce birliği vardır. Uzun yıllar boyunca üretim fazlası veren tarım sahalarını sınırlamak için ABD'nde ekim alanları daraltılmış bulunuyordu. Ancak son yıllarda meydana gelen değişimler ve zorunluluklar nedeniyle ABD, topraklarının büyük bir kısmını tekrar ekime açmıştır. Fakat sadece bu yolu izlemekle; buğday üretiminin 10 milyon tonu, diğer tahıl maddeleri üretiminin de 20 ya da 30 milyon tonu aşabileceği pek olası değildir.

Bununla beraber, tahıl üretimini önemli ölçülerde artırabilme olanaklarından kuşku duymamak gerekir. ABD Tarım Bakanlığı Ekonomik Araştırmalar Bürosu Başkanı Don Pearlberg; ABD'nin 1985 yılına kadar mısır üretimini % 100, buğday üretimini de % 30 artırabilecek kapasitede olduğunu ifade etmektedir. Bazı uzmanlar, bu süre sonunda Hindistan'ın tahıl üretimini 105 milyon tondan 230 milyon tona çıkartabileceğini ileri sürmektedirler. Hatta kimi düşünürler dünyanın, **60 milyar insanı** mükemmel bir şekilde besleyebilecek düzeyde olduğunu çekinmeden ifade etmektedirler.

Ancak bu denli üretim artışları sayısız sorunlar doğuracaktır. Çeşitli bölgelerde, örneğin ABD'nde su kıt bulunur bir mal olmaya başlamıştır. Bu yörelerin su gereksinmesini sağlamak pahalı yatırımları gerekli kılmaktadır. Ço-

ğu az gelişmiş ülkelerde yapılması artık kaçınılmaz olan toprak reformları, bu Ulusların ayrıcalığı sınıflarınca kolay kolay kabul edilmeyecek karmaşık sosyal değişimleri zorunlu kılmaktadır. FAO'nun Genel Müdürü Dr. Boerma şöyle demektedir: «Yeşil devrim bugüne dek, zenginleri daha zengin, fakirleri daha fakir yapmıştır». Aberdeen Üniversitesi Profesörlerinden George Allen'e göre, gerek Batı gerekse Sıcak Ülkelerdeki teknik gelişmeler bugüne kadar, oluşturabileceği sonuçların tüme yakın bir kısmını zaten gerçekleştirmiştir ve artık üretim artışının yavaşlaması gerekmektedir. Dünyada bol miktarda gübre mevcuttur. Her toplum; kendi tarımsal üretimi için, tip ülke olarak kabul edilen Hollanda kadar petrol ve gübre kullanması halinde, tüm dünya enerji üretiminin tarım sektöründe kullanılması gerekecektir.

Gübre fiyatları son iki yıl içinde üç - dört katı artmıştır. M. Mazoyer'e göre petrol fiyatlarındaki artışlar, optimal sayılan bir Fransız tarım işletmesindeki, hektar başına 70 kental olan verimi 50 kentala düşürebilecektir. Çeşitli uzmanlar Hindistan'ın, petrol ve gübre fiyatlarındaki ani yükselişler nedeniyle, gübre alımlarında bir milyon ton kadar bir kısıntı yapmak zorunda kalacağını öngörmektedirler. Bu kısıntı, tahıl üretimini en azından on milyon ton azaltacaktır.

Önemli bazı uzman kişilerin; ABD iklim koşullarında meydana gelebilecek yeni değişmelerin, yirmi yıl sürerek bu ülkede büyük bir kuraklık yaratacağı yolundaki düşünceleri, korkuların en büyüğüdür.

İktisadi yönden geri kalmış ülkelerde topraktan en yüksek verimi alabilmek için, genel olarak hektar başına 5 ilâ 6 dolar düzeyinde seyreden harcamaları; Güney - Doğu Asya'da

(*) Ege Üniversitesi İktisadi ve Ticari Bilimler Fakültesi Ekonomi Politikası Kürsüsü Asistanı.

20 ilâ 30 dolara, hatta bazı yörelerde de 50 ya da 80 dolara çıkartmak gerekecektir. Bu durum, gelişme yolundaki ülkelerde (GYÜ) tarım sektörü yatırımlarını her yıl, 20 milyar dolar kadar artıracaktır. Böylesi bir gelişme zengin ülkelerin her yıl, GYÜ'e 4 ilâ 5 milyar dolarlık ek bir yardım yapmalarını gerektirecektir. Halbuki gelişmiş toplumlar, petrol fiyatlarının dört katına çıkmasıyla beraber, gelecek yıllardaki ödemeler bilançolarının vereceği olası açıklardan yakınmaya başlamışlardır bile.

Zengin Ulusların bu alandaki sorumlulukları aslında çok büyüktür. Fakat ne yazık ki söz konusu sorumluluk sadece malî açıdan ele alınmakta, sorununun diğer boyutları ihmal edilmektedir.

Gelişmiş ülkelerin dolaylı tahıl tüketimleri çok yüksektir. Zira yaşam düzeyiyle beraber artan et tüketimi bu sonucu doğurmuştur. ABD'de ortalama olarak bir kişi, 70 gramı doğrudan olmak üzere her yıl bir ton tahıl tüketmektedir. Dr. Lester Brown'a göre (USA Overseas Development Council), şayet bir Amerikalı et tüketimini % 10 azaltırsa, ya da başka bir deyişle, her hafta bir hamburger daha az yerse, bu yolla ortaya çıkacak 12 milyon tonluk tahıl fazlası, Hindistan ve Bangladeş'in tahıl açıklarını kapatabilecektir.

Gelişmiş ülkeler her yıl, hayvanlarına yem olarak 400 milyon ton tahıl vermektedirler. Şayet mevcut koşullar devam ederse, bu miktar 1985 yılında 500 milyon ton olacaktır. Gelişmiş ülkelerde hayvanlar, Çin ile Hindistan'da yaşayacakların tümünden daha fazla tahıl tüketmektedirler.

Batılıların yediği her 150 gramlık bir biftek dolaylı olarak; Üçüncü Dünya Ülkelerinde bir kişinin, 1 kiloluk tahıl tüketebilme olanağını, ya da bazı hallerde bir kişinin yedi günlük yiyecek miktarını ortadan kaldırmaktadır.

Kendi sorumluluğunun bilincine varan Norveç, aşırı tahıl tüketimini sınırlamak amacıyla, büyük ve küçükbaş hayvanlarının sayısını azaltmıştır. Bu nedenle, Ortak Pazarın da aynı yolu dolaylı da olsa izlemesi beklenebilir.

Dünya gübre tüketimi çok dengesiz bir dağılım göstermektedir. Avrupalı bir çiftçi orta-

lama olarak hektar başına 75 kg, Amerikalı 33 kg, Asyalı 11 kg, Afrikalı da 2 kg gübre kullanmaktadır. Amerikalı; bahçesine, golf sahasına ve mezarlıklarına, Hintlinin tarlasına dök-tüğünden daha çok gübre dökmektedir. Az gelişmiş ülkelerde bir ton gübrenin üretimi on defa artırdığı hatırlanır ve aynı miktar gübrenin, gelişmiş ülkelerde kullanılması halinde üretim artışının, fakir ülkelerdekine oranla iki veya üç defa daha az olduğu düşünülürse, kalkınmış toplumdaki tarım işletmelerinin halâ daha etkin sayılmaları çok şaşırtıcı ve anlamsız olmaktadır.

Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri K Waldheim, «tüm dünyada her gün üretilen bir milyar dolar değerindeki öldürücü harp gereçleri ve bunların eldeki stoklara ilâve edilmesi, insan yaşantısını ayakta tutan tüm desteklerin giderek çökmesi» anlamını taşıyacağını belirtmektedir. Kendi halkı açlık içindeyken; ABD, İngiltere, Fransa gibi ülkelerin önerdikleri silahları kaparcasına satın alan devletlerin durumu hisleri nasıl rencide etmesin? Yakın bir gelecekte, zengin toplumları dahi beklemedikleri bir anda baskına uğratabilecek olan fakir uluları silahlandırmak, hatta lüzumundan fazla silahlandırmak yarışı çılgınlık değil de nedir? Örneğin Pierre Lardinois; gelecek yıllarda açlıktan öleceklerin sayısının, savaşlarda öleceklerden daha fazla olacağını göstererek, Roma Konferansına katılan ülkelerin dikkatini bu noktaya çekebilirdi. Örneğin; sadece ödemeler bilançolarını dengede tutmayı amaçlayan gelişmiş ülkeler, politik istikrarsızlık içindeki ülkelere silah satıkları ölçüde Orta-Doğu'daki savaş tehlikesi artacaktır. Roma Kübünün; Prof. Mesaroviç ve Pestel tarafından hazırlanmış olan ikinci rapo -runda, bu sorunla ilgili en azından birtakım kuşkulara yer verilmişti. Eğer zengin ülkeler, haksızlıkların gittikçe belirginleştiği Orta-Doğu'da gereken tedbirleri alarak burayı herkesin eşit bir şekilde yaşayabilecekleri bir bölge haline getiremezlerse, etkili bir biçimde silahlanmış binlerce kişi bu çevrede bir dehşet ortamı yaratabilirler.

Tahıl üretimindeki dalgalanmaların (Örne -neler olabileceği konusunda fazla şeyler söyle -ğin 1972'de 30 milyon ton) olumsuz etkilerinin meye gerek yoktur. On yıl sonra, tarım üretiminin-

deki normal artışlar da dikkate alınır, söz konusu üretim dalgalanmaları 50 milyon tona ulaşabilir. Şu halde tükenmeye yüz tutan tahıl stoklarının, zengin ulusların katkılarıyla (ABD, Avustralya ve AET) yeniden oluşturulması ivedi bir sorundur. Bu denli stoklamalar pek doğaldır ki, çok önemli parasal fedakârlıklar gerektirecektir.

Gıda maddeleri, özellikle tahıllar ve şeker, birdenbire tıpkı petrol gibi önemli ilkel maddeler sırasına çıkmışlardır. Aradan biraz zaman geçince, ABD ile AET arasındaki sürtüşmenin anlamsız olduğu meydana çıkmıştır. AET'nin on yıl süresince izlemiş olduğu ortak tarım politikası sonucu, tarımsal fazlalıklar yaratılmış ve bu durum, Üçüncü Dünya Ülkelerine çeşitli tahıl maddeleri ihraç eden ABD'nin satış politikasına ters düşmüştür.

Gıda maddeleri ihraç eden ülkeler, Üçüncü Dünya'nın artan talebine cevap verebilecek kadar güçlü değildirler. İklim koşullarına sıkı sıkıya bağlı olan Rusya'nın tarım sektörü öylesine yavaş hamleler yapmaktadır ki, gelecek on yıl için bu ülkenin tarımına fazla güvenmemek gerekecektir.

Petrol krizinin doğması sonucu, ya da en azından ABD'ye toplu halde akması beklenen büyük Arap Sermayesiyle ayrıcalık kazanacak olan bu ülke **korkunç bir koza** sahip olacaktır. Bundan dört ya da beş yıl önce, 5 ilâ 6 milyar dolar gibi mütevazî bir düzeyde bulunan Amerikan gıda maddeleri ihracatı, 1972-1973 devresinde 16 milyar dolara ulaşmıştır. ve 1974 yılında da 25 milyar dolara çıkabilecektir. Bu ihracat türü; ABD toplam ihracatının, 1970 yılında % 16'sını 1972'de % 22'sini 1974'de % 25'ini oluşturmaktadır. Brockings Enstitüsünde Prof. Lawrens B. Krause'e göre; gelecek yıllarda ABD, birçok Avrupalı uzmanın tahmin ettiklerinin aksine, endüstri malından çok tarımsal maddeler ihraç edecektir.

1980 yılında, ABD'nin gıda maddeleri ihracatı değerinin, 40 ilâ 50 milyar dolar dolayında

olabileceğini düşünmek olanak dahilindedir ve bu miktar ülke ihracatının % 30'unu meydana getirecektir. Dünya buğday ve pirinç ihracatının % 30'unu, mısır ihracatının % 50'sini ve soya ihracatının da % 90'ını sağlayan (belki soya hariç, diğer maddelerde ABD'nin payı gittikçe artacaktır) ABD, **geçirdiğimiz son on yıl içinde, kendisinden yavaş yavaş uzaklaşmakta olan ülkeleri yeniden politik ve ekonomik kontrol altına alabilmeyi sağlayacak olanağı elinin altında bulundurmaktadır.**

Petrol üreticisi ülkelere kıyasla ABD'nin müşterileri, Rusya ve Çin Halk Cumhuriyeti bir tarafa bırakılacak olursa, satın alma olanakları bulunmayan fakir uluslardır. Bu uluslara 1980'den sonra her yıl, 50 milyar dolar kadar bir yardım sağlamak gerekecektir. Ancak yardımların nereden sağlanacağı bilinmemektedir. Şayet Arap ülkeleri, endeksasyonunu şiddetle talep ettikleri tüm endüstri ithal mallarına göre petrol fiyatını ayarlayacak olurlarsa; Avrupa pekâlâ silah, tank ve şeker satarak, şu ya da bu biçimde fiyat artışlarından kendini kurtarabilir. Üçüncü Dünyanın ihtiyaçlarına cevap verebilecek finansal olanaklara sadece petrol üreticisi ülkeler sahip olabileceklerdir. Acaba bu ülkeler maddî olanaklarını fakir ülkelerin çıkarları doğrultusunda kullanabileceklermidir? Batı Dünya'sının gösteremediği cömertliği, muhtemelen Arap ülkeleri de gösteremeyecektir. Ancak; fakir ülkelerin oylarını kendi isteklerini gerçekleştirmek amacıyla, ya da ufukta belirmeye başlayan büyük kaostan kurtulmak endişesiyle petrol üreticisi ülkeler, zorakî bir şekilde yoksul ülkelere yardım elini uzatmaya itilebilirler. Beri yandan zengin toplumlarda yaşayanların, sorumluluklarının bilincine vararak, ya da artan fiyatlar karşısında rasyonel bir davranış göstererek et tüketimlerini kısımları ve bu yolla, bir miktar tahılı serbest bırakmaları da gereklidir. Aslında gereğinden çok et tüketmek; binlerce kişinin sefalet içinde yaşamasına rağmen, bir avuç zenginin bugüne dek süre gelmiş israfçı davranışları üzerine oturulmuş bir tür medeniyetin doğal sonucudur.